

Th.S.Haukanæs: Granvins saga. Granvin, Hardanger 1915

En av de ældste gaarder i Granvin maa utan tvil Haugse være, da der er fundet flere smukke og godt bearbejdede saker fra stenalderen. Disse saker blev foræret til Bergens museum.

I utmarken på Haugse er et sted, som kalles «Øikjaskaaræ». Der er en smuk utsikt derfra, da man har det vakre parti av bygden mellom vandet og sjøen like under, og Granvinsfjordns omliggende løvklædte lier og høie fjelde i bakgrunden. Der er myrlændt med litt birkeskog imellom. Fremme paa stupet er det tæt bevokset med furu; men oppe under ufselaget paa nordsiden staa endnu gamle aske- og almestuver. Stedet brukes nu som hestehage, men i gamle dage var det husmandsplads. De tvende hustomter paa stedet støtter sagnet herom.

I midten av det attende aarhundred skal der ha bodd en mand med kone og to sønner. Manden hette Sjur. Man har fortalt, at de skulde staa sig godt der folkene. De nærmest boende var paa gaarden Tveito.

Naar der var noget som stod paa, gikk de bort til Tveito. Hele familien fik imidlertid en hastig opløsning. Manden havde været ute paa vaarsilfisket og kom hjem med «sottæ» som meget snart gjorde «Skaaræ» øde for folk. Da et av disse lik skulde bringes til kirkegaarden og begraves, gikk veien nedover de bratte Haugse-bakker, hvor der var «skara før». En tjenestedreng fik da fat i skikjelken, hvorpaa liket var anbrakt, og satte sig selv oppaa og lot det staa til like paa isen, og der gikk ham heldig.

Gamle Nils Hauge, der eiet pladset, saaede akrene til Skaaræ vaaren efter. Om høsten fik han 4 tønner godt bygkorn der. Nu har man vanskelig at forstaa, at der kan ha været plads for nogen aker i Øikjaskaræ. Men at der var et sted for huldrefolk, det kan man nok finde rimelig. Og sagnet kan heldigvis fortelle litt derom.

Paa Haugse opholdt sig en gammel pike-Jo-Ragnhild-som «sottæ» ikke bet paa. Hun paatok sig at ha tilsyn med folk og fæ i Skaaræ, mens sygdommen stod paa. Hun har fortalt, at bedst som hun sa tinde med strikkeskøy ved tranlampen (kaalo) hørte hun, at bjeldekoen blev løst og utlatt. Ragnhild gikk ut og bandt koen ind igjen. Men saasart som Ragnhild var ind igjen kommen, saa blev koen løst igjen. Dette gjentok sig 3 ganger. Men da tok Ragnhilda tjære og satte kors paa fjosdøren, og da fikk koen staa i fred.

Eigaren, som vart omtala som «gamle Nils Haugse». Må utan tvil vera Nils Larsson Haugse 1742- 1826) på bruk nr 1, Øvste-Haugse.

Han var gift to gonger, og hadde ei dotter med første kona og ei dotter og to søner med den andre.

«En gammel pike, Jo- Ragnhilda» må vera Ragnhild, dotter til Jon Torfinnsson Haugse (1730- 1813) som i 1767 vart gift med Marita Kjellsdtr. Røynstrand 1730- 1813). Dei var husmannsfolk på Røynstrand.

Ragnhild var fødd i 1757,og var ugift. Me veit ikkje kva tid ho døydde.

Kombinerer me desse opplysningane frå ættaboka, kan det vera rimeleg å tru at hendingane frå ættaboka, gjekk føre seg omkring 1910, altså for mest 200 år sidan.